

Albert Jankoit

Esu gimęs 1995 m. rugsėjo 12 d. Užaugau gražiai Vilniaus rajone, Avižieniuose, kuris priklauso Šventojo Kryžiaus Atradimo parapijai. Baigiau 10 klasių Avižienių vidurinėje mokykloje, po to perėjau mokytis į Vilniaus šv. Jono Pauliaus II gimnaziją. Ten pradėjo manyje vis stipriau augti ir bręsti noras savo gyvenimą pašvęsti kunigystei.

Užaugau tikinčiųjų šeimoje, kurioje su mama, tėčiu, jaunesne seserimi ir močiute augau dvasiškai ir ėjau Dievo pažinimo keliu. Jau nuo pat mažens tėvai veždavosi mane kartu į šventąsias Mišias, kuriose stiprėjo ryšys tarp manęs ir Viešpaties. Tą ryšį stiprinti padėjo taip pat mano močiutė, kuri kas vakarą mokė mane maldų bei krikščioniško gyvenimo pagrindų. Dar ir dabar prisimenu vaikystėje išgirstą mintį: „Geriau karti tiesa, negu saldus melas“. Būtent ši močiutės mintis suformavo manyje pirmus stiprius tikėjimo bei blogio ir gėrio sampratos pamatus.

Esu aktyvus ir atviras naujovėms, todėl per devyniolika savo gyvenimo metų, esu susipažinęs su įvairiomis sporto šakomis, tokiomis kaip tinklinis, krepšinis, futbolas, stalo tenisas, gatvės gimnastika ir lengvoji atletika. Taip pat domiuosi įvairiais dalykais, apie kuriuos esu mažai girdėjęs arba su kuriais neteko dar susidurti, pvz., žaliavagystė, natūralus regėjimo atstatymas. Per pastaruosius kelis metus mano hobiu tapo grojimas gitara, bėgimas, domėjimasis sveika žmogaus gyvensena.

Bažnyčia – vieta, kurioje visada norėjau kuo ilgiau pasilikti ir į kurią

troškau kuo greičiau grįžti. Dievo namai man buvo pastatas, kuriame laikas sustodavo, o visi sunkumai pasilikdavo už durų. Tai buvo priežastis, kodėl tuoj pat po Pirmosios Komunijos su malonumu įsitraukiau į Bažnyčios veiklą. Iš pradžių kelis metus lankiau jaunimo chorą, vėliau prisijungiau prie šv. Mišių patarnautojų grupės. Taip pat dalyvavau jaunimo veikloje ir įvairiose stovyklose. Tai man padėjo geriau suprasti koks svarbus yra mūsų tautos kultūrai, tradicijoms ir vystymuisi katalikų tikėjimas ir aktyvus dalyvavimas Bažnyčios bendruomenėje.

Dvylikta klasė mokykloje – tai nerimo, dvejonų ir rimtų gyvenimo sprendimų priėmimo metas. Aš deja nebuvo išimtis. Ne kartą mintis apie pašaukimą buvo nustumama į šalį, jos vietą užimdavo kiti studijų variantai. Visgi Viešpats visada sugebėdavo grąžinti tą pašaukimo mintį ir taip man neleido galutinai jos pamiršti. Pokalbiai su kitais žmonėmis man padėjo kovoti su viduje kylančiomis abejonėmis. Tie žmonės, tarsi žinodami, kalbėdavo man rūpimomis temomis arba atsakydavo į svarbius klausimus.

Savybė, kuria turėtų pasižymėti kiekvienas geras kunigas – tai meilė, kuri nebūtų laikina, bet augtų kasdien paties kunigo pastangomis ir Dievo malone.

Mylimiausias šventasis yra Jonas Paulius II, nes jis yra geras pavyzdys, kad ir šiuolaikinis žmogus gali būti šventuoju.

Pasidalijimas mintimis

Kl. Gabrielius
Satkauskas,
IV kursas

Krikščionis negali būti tik optimistas

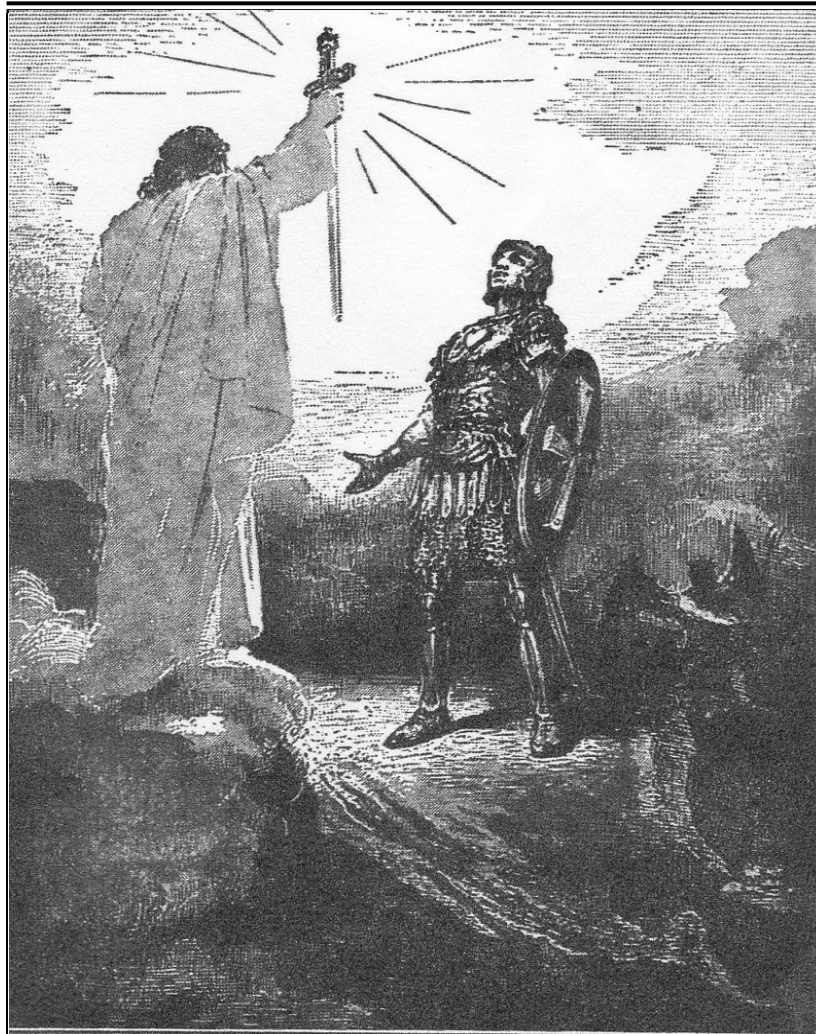
Mūsų Dievas yra Kareivijų Viešpats, todėl krikščionis negali būti tik optimistas, nes tai žemiškuosiuose mūsųose nepadės. Ypač šiandienos mūsųose. Mat optimizmas neturi jokio svaraus pagrindo. Tai tėra naivus lūkestis, nepagrįstas nusiteikimas, kad „viskas bus gerai“. Tie, kas kare pasikliauja optimizmu, subjektyviu jausmu, praranda jėgas, ilgainiui palūžta, galiausiai miršta. Deuteromodernistiniam pasauliui, kuris bando paslėpti tiesą, kuris skelbia jos nebuvimą ir taip paneigia bet kokią prasmę, visa ko buvimo pagrindą, belieka remtis optimizmu. Toks optimizmas primena žmogų, kuris statosi namą neturėdamas pamatų – ant smėlio. Šiam namui lemta sugriūti (pgl. Mt 7, 24-27).

Krikščionis negali būti tik optimistas, nes pirmausia jis yra vilties žmogus, kuris statosi savo gyvenimo namą ant uolos, ant kartinio akmens. Dievo kariui viltį teikia pats Dievas, o tai jau nėra subjektyvus jausmas – tai antgamtinė dorybė. Kas atmeta antgamtinę tikrovę – neturi vilties, jam tik lieka optimizmo jausmas, o jausmas turi savybę „užplaukti“ ir praeiti. Jausmas nėra uola, tvirtas pagrindas – tai yra namo statymas ant smėlio. Kartinį akmenį, bet kokios būties uolą, pasaulis nori atmesti, nuolat bandydamas pašalinti iš mūsų gyvenimo Tą, kuris pasakė: „Aš esu Kelias, Tiesa ir Gyvenimas“ (Jn 14, 6). Todėl šiam pasauliui šis kartinis akmuo yra suklupimo akmuo (pgl. Mt 21, 42).

Toks pasaulis neturi ateities, neturi prasmės, nes jame nėra tiesos, nes jis pastatytas ant smėlio, o ne ant tvirtos uolos. Vilčiai nebėra pagrindo, nėra kuo viltis, o hedonistiniai gėriai – skrandis, pasturgalis, valdžia ar garbė – vilties neteikia. Jie gali būti tik trumpalaikis pagrindas optimizmui. Tačiau tai nepasotina žmogaus dvasios.

Dievo karys yra pašauktas šviesos ginklais naikinti pasaulio sutemas. Jo sieloje turi nepaliaujamai degti „tvirtybė ir galia vilties“, jo širdis privalo liepsnoti didinga meile Dievui ir žmonijai, nes jo uola yra Kareivijų Viešpats. Ir tai nėra pasaulio meilė ir viltis. Pasaulis to neturi – tikros meilės ir vilties, nes atmesdamas Dievą, atmeta dieviškas dorybes, atmeta Tiesą, o su ja ir Dievo malonę. „Dėvėkime tikėjimo bei meilės šarvus ir išganymo vilties šalną“ (1 Tes 5, 8).

Turėdamas šias dorybes Dievo karys pasaulio mūsųose nebėga iš apkasų, ir nežūsta, nes žino dėl ko kovoja. Krikščionis žino žygiuojąs po Kristaus vėliava, dėl to yra drąsus ir bebaimis, galintis net gyvybę už draugus atiduoti, nes jis turi amžinojo gyvenimo viltį, pažadėtą To, kuris turės su garbe ir šlove ateiti antrą kartą, „kad Jėzaus vardui priklaupytų kiekvienas kelis danguje, žemėje ir po žeme ir kiekvienos lūpos Dievo Tėvo šlovei išpažintų: „JĖZUS KRISTUS YRA VIEŠPATS!“ (Fil 2, 10-11).

Šis pažadas suteikia krikščioniui pagrindą vilčiai, o šioji eschatologinė viltis kreipia mūsų žvilgsnį į a-teitį. Dievo karys, vilties palaikomas, jau dabar žino, kokia bus galutinė pabaiga, kokia bus ateitis, todėl jis nepaliauja kovojęs ir nepraranda vilties net pralaimėjęs mūsų, nes supranta, kad karas jau yra laimėtas. Todėl vargas tam, kuris yra atmetęs pažadą, atmetęs tikėjimo

šviesą ir gyvena „Šviesos Angelo“ (Liuciferis – lot. *lucifer* šviesos nešėjas) tamsoje. Jis, laisvai atstūmęs vilties šaltinį, turės amžinai likti ten, kur nėra vilties. Ir Dievas jo laisvą pasirinkimą toleruos, nes esantys „Šviesos Angelo“ tamsoje turi pretenzingą troškimą besąlyginei laisvei be atsakomybės.

Tačiau dar didesnis vargas bus mums, jeigu nebūsime pasiruošę visuomet įtikinamai atsakyti pasauliui apie mumyse gyvenančią viltį (pgl. 1Pt 3,15), jeigu savo gyvenimu nebūsime pasaulio šviesa ir žemės druska. Vargas mums, jeigu nespindėsime pasaulio tamsoje viltimi, jeigu nenešime džiaugsmo ten, kur liūdna, jeigu neatskleisime tiesos ten, kur vyrauja beprasmybė, jeigu nepakrikštysime tiesa tų, kurie yra *laisvės vergai*, jeigu nemylėsime ten, kur veši nuodėmė. Tuomet, nors ir laimėtume karą, visgi negautume apdovanojimo, nes būtume jo neverti, kadangi nebuvome vilties angelais (iš gr. k. pasiuntiniais), kadangi nesinaudojome mums teikiamais šviesos ginklais. „Jeigu jums ir tektų kentėti už tiesą, – jūs palaiminti!“ (1 Pt 3, 14).

Tad tegyvuoja Kristus Karalius, kuris laikų pabaigoje pasirodys su didžia šlove, kuris šiuo pažadu mums teikia viltį pasaulio mūsųose dėl sielų išganymo, ir sako – „pasaulyje jūsų priespauda laukia, bet jūs būkite drąsūs: aš nugalėjau pasaulį!“ (Jn 16, 33) *Maranatha* (Viešpatie, ateik)!

Kun. Aušvydas
Belickas

**Pogrindžio seminarijos auklėtinis – kunigas A.
Belickas**

Aš gimiau Kaune ir ten iki šešerių metų augau, po to šeima persikėlė į Birštoną. Birštone lankiau vidurinę mokyklą ir ją užbaigiau. Šiandien laikau birštoniečiu. Dvasinę formaciją gavau iš mamos. Ji parūpindavo pagrindinės religinės literatūros, kurią mėgau skaityti. Tačiau aš pats nebuvo aktyvus parapijos narys, nepatarnaudavau šv. Mišiose. Iki 16 metų eidavau į bažnyčią iš pareigos jausmo ir tik vėliau pradėjau sąmoningai mąstyti kas yra tikėjimas. Didelį pastūmėjimą davė tėvo marijono J. Grigaičio knyga apie tikėjimą. Pirmą kartą perskaitęs nelabai supratau, bet užsispyręs perskaičiau antrą kartą. Ši knyga man davė daug atsakymų į klausimus, o klausti ir ieškoti gyvenimo prasmės aš mėgdavau. Paauglystė buvo įdomus periodas, man atsiskleidė Dievo paveikslas ir tikėjimo motyvai. Nuo to laiko pradėjau sąmoningai vaikščioti į bažnyčią ir įsijungiau į pagrindinius jaunimo būrelius.

Mes rinkdavomės Birštone, Prienuose, Kaune. Tuo metu plito Eucharistijos bičiulių sąjūdis. Į pagrindinius būrelius atvažiuodavo paskaitininkai kunigai, vienuolės, pasauliečiai, kurie kalbėdavo tikėjimo klausimais. Tais gūdžiais sovietiniais laikais mes domėjomės religija, nes tai buvo uždrausta, o pati visuomenė buvo ateistinė. Bažnyčią ir tikėjimą persekiojo. Buvo įdomu toje pagrindinėje veikloje dalyvauti, visa tai

traukė jauną žmogų. Tai buvo ir protesto ženklas prieš esamą sistemą, nes ji bedieviška ir neteisi. Tie būreliai išreiškė mūsų rezistencinę dvasią. Rinkdavomės privačiuose namuose slapta, susitikimo vietą ir laiką žinodavo tik patikimi asmenys, kai kuriems nesakydavo kur rinksimės, o jie tiesiog būdavo atvežami į susitikimo vietą, kitiems vieta ir laikas buvo pranešami paskutinę minutę. KGB persekiojo jaunimo būrelius. Buvo daug atvejų, kai saugumiečiai sužinodavo susirinkimo vietas, suimdavo būrelių narius ir juos tardydavo. Ačiū Dievui, man neteko pakliūti į saugumiečių rankas. Susirinkimus Prienuose organizuodavo kunigas Antanas Gražulis, tuomet dar kunigas Sigitas Tamkevičius, kunigas Juozas Zdebskis. Aktyvus katalikiškas jaunimas Lietuvoje maždaug pažinodavo vienas kitą. Būreliuose susirinkdavo nuo 10 iki 20 narių. Susirinkimai vykdavo tik pas patikimus žmones ir rinkdavosi tik patikimi žmonės. Tos grupelės prisidėjo stiprinant mano tikėjimo dvasią. Ėmiau mąstyti koks yra mano gyvenimo tikslas ir misija šiame pasaulyje.

Iš pradžių planavau studijuoti architektūrą, nes ji man patiko. Ir po vidurinės atvažiauvau į Vilnių mokyti. Prie Aušros Vartų įsikūrusioje Architektūros katedroje (dabartiniame sielovados centre) buvo rengiami architektūros parengiamieji kursai. Einant į juos, aš sustojau prie Aušros Vartų ir man pačiam nelauktai pasakiau mamai, kad nestosiu į architektūrą, o studijuosiu Kunigų seminarijoje. Mamai buvo netikėtas toks mano sprendimas, juk atvažiavome specialiai į Vilnių tam, kad aš stočiau į architektūrą. Tuo momentu mane apėmė staigus įkvėpimas ir aš pasirinkau savo gyvenimo kelią. Matyt, tas sprendimas brendė anksčiau, kadangi skaitydavau daug jėzuitų literatūros, o jie taip logiškai viską pateikia apie žmogaus tikslą: pagrindinis žmogaus tikslas yra Dievas, o visi kiti šalutiniai tikslai tik veda į pagrindinį. Tada kokias priemones aš turiu pasirinkti, kad tą tikslą pasiekičiau? Man šioje schemoje viskas susidėliojo į savo vietas.

Kunigystė yra tobuliausias kelias pasiekti Dievą ir kartu man, kaip asmenybei, išsiskleisti bei kitiems žmonėms parodyti Viešpatį.

Visa tai lėmė sprendimą pasirinkti kunigystę. Ir dar vienas svarbus motyvas – per kunigystę ir tikėjimą aš galiu daugiau nuveikti Tėvynės laisvei, žmogaus išvadavimui iš vidinės bei išorinės priespaudos – sovietinės priespaudos. Taip viskas harmoningai susidėjo į vieną visumą. Kunigystės pasirinkimas buvo rizikingas dalykas, nes buvo aišku, jog aš į seminariją neįstosiu. Manęs nepriims į Kauno seminariją, nes ji buvo kontroliuojama KGB. Stojant į seminariją lemdavo religinių reikalų įgaliotinio sprendimas, kuris kandidatas gali įstoti, o kuris ne. Tačiau aišku, kad už tos įstaigos stovėjo KGB, kuri kiekvieną kandidatą tirdavo.

Po vidurinės mokyklos reikėjo tarnauti tarybinėje armijoje ir tik po sovietinės armijos galėjau stoti į kunigų seminariją. Bet manęs nepriėmė. Tuo metu turėjau ryšių su jėzuitais ir su jų pagalba bandžiau studijuoti. Vėliau perėjau į kunigų marijonų pagrindinę seminariją. Lygiagrečiai kasmet paduodavau pareiškimą į Kauno kunigų seminariją. Ir taip penkis metus kasmet. Per penkerius metus aš baigiau pagrindinę kunigų seminariją ir buvau slapta iššventintas į kunigus. Tada ir atsiskleidė rizika. Viena yra būti sovietiniais laikais legaliu kunigu, o kita pagrindiniu kunigu, nes nelegalas visą laiką yra už įstatymo ribos. Būdavo taip, kad negalėdavau būti vienoje vietoje neregistruotas ilgiau 3 dienų, nes valdžia galėjo taikyti administracines nuobaudas. Po kelių tokių nuobaudų galėjau susilaukti baudžiamosios bylos. Už pagrindinę veiklą grėsė kalėjimas. Bet jaunatviškas maksimalizmas ir Dievo

malonė skatino nepaisyti grėsmių. Kadangi aš pagrindinę Bažnyčią pažinojau ir ji man sava, tai buvo paprasta ir lengva priprasti prie tokio nelegalaus gyvenimo būdo.

Pradėjęs studijuoti pagrindinėje seminarijoje buvau nukreiptas gyventi Naujajame Daugeliškyje pas kunigą Edmundą Paulionį. Jis mane priėmė zakristijonu. Ten dirbau ir kartu studijavau. O studijos buvo tokios – mokiausi pagal seminarijos skriptus bei seminarijos knygas. Dėstytojai gyveno įvairiose parapijose ir atėjus egzaminų laikui, tekdavo važiuoti pas juos. Pavyzdžiui, mano dėstytojas Alytuje buvo kunigas Pranas Račiūnas, kunigas Vaclovas Aliulis Vilniuje. Globojo mane kunigas Kęstutis Brilius (pats pagrindžio kunigas). Dėstytojai nurodydavo ką turėjau išmokti, o išmokęs važiuodavau atsiskaityti. Tokiu būdu vyko studijos. Mano situacija buvo dėkinga, nes aš į skriptus galėjau įterpti pagalbinę literatūrą, skaitydavau lenkų ir anglų kalba. Turėjau net didesnę galimybę už oficialios seminarijos klierikus pažinti Bažnyčios mokymą plačiau. Oficialioje seminarijoje būdavo griežtai dėstoma pagal skriptus, o aš galėjau padiskutuoti su savo dėstytojais ir skaičiau daug pagalbinės literatūros. Turėjau studijų knygelę ir joje dėstytojai įrašydavo įvertinimą, bet greičiausiai aš tik vienas turėjau tokią knygelę, nes visas atsiskaitymas vykdavo žodžiu ir viskas buvo slapta, kad niekas neiškiltų į viešumą. To fakto, kad aš studijuojau niekas nežinojo. Net mano artimieji tik numanė, kad aš mokausi pagrindinėje seminarijoje. Aš greičiau nei per penkerius metus užbaigiau seminarijos programą ir buvau iššventintas kunigu anksčiau, nei tie, su kuriais pirmą kartą bandžiau stoti į oficialiąją seminariją. Rekolekcijas atlikdavau vienuolijoje. Pagrindinis pagrindinės seminarijos skirtumas nuo oficialios, jog neturėjau bendruomeninio gyvenimo, o vyko atskira individuali mano formacija.

Patys šventimai 1986 m. vyko slapta, apie juos žinojo tik keli asmenys. Marijonų vienuolijos vyresnybė sprendė ar teikti kandidatūrą šventimams ir derindavo tai su vyskupu. Paprastai visi besimokantys pagrindinėje seminarijoje buvo vienuolių globotiniai.

Vilniaus Šv. Mikalojaus bažnyčios
zakristijoje

Buvo nuspėsta, kad mane šventins vyskupas Julijonas Steponavičius. Imtasi visų atsargumo priemonių, kad ant vyskupo nekristų joks įtarimo šešėlis, jog jis šventina pagrindinio seminarijos kunigus. Man tik pasakė šventimų datą ir vietą. Šventino mane Skaistgiryje, prie Žagarės (į Žagarę buvo ištremtas vyskupas J. Steponavičius). Vakare aš atvykau į Skaistgirio bažnyčią su dar vienu kandidatu į kunigus iš Ukrainos. Klebonas išsiuntė visus bažnyčios darbuotojus namo ir liko vienas, kad nebūtų jokių pašalinių liudytojų. Vėlai vakare uždarytoje bažnyčioje mums buvo suteikti diakonato šventimai, o anksti ryte, apie 6 valandą, vėl susirinkome bažnyčioje ir vyskupas J. Steponavičius mus iššventino kunigais. Po to ryte pasidarėme iškilmingus primicijinius pusryčius, nors aišku jie buvo kuklūs maisto atžvilgiu.

Buvo ruduo, lapkričio mėnuo. Švintant mes visi išvažiavom į skirtingas puses, lyg nieko nebūtų įvykę. Du kunigai jau buvo iššventinti, o vyskupas J. Steponavičius grįžo į Žagarę.

Visi pagrindinio kunigai buvo susiję su vienuoliom, aš buvau pavaldus marijonams. 3 mėnesius po iššventinimo slapsčiausi, kadangi reikėjo pagal konspiracinę taktiką neleisti KGB išsiaiškinti šventimų laiko ir vietos, o svarbiausia, kad saugumas nesužinotų kas suteikė man šventimus. Tame laikotarpyje slapta aukodavau šv. Mišias namuose ir keliavau po įvairias vietas. Kunigas K. Brilius mane vis paslėpdavo Šiauliuose, Palangoje ir kitose vietose, kad nepatekčiau į KGB akiratį ir išlaikyčiau tylų ir ramų gyvenimo būdą.

Po 3 mėnesių Daugeliškyje (Ignalinos rajonas) aš viešai aukojau šv. Mišias. Iš karto pasklido faktas, kad atsirado naujas pagrindinis kunigas. Tačiau KGB buvo sunku po tokio laikotarpio atsekti kur mano keliai susikirto su vyskupu. Saugumiečiai gaudavo agentūrinius pranešimus iš įvairių vietų ir dėliodavo mozaiką kur aš buvau per tuos 3 mėnesius ir kur buvo vienas ar kitas vyskupas. KGB ieškojo mūsų susikirtimo kelių. Jeigu jie surastų sankirtos tašką, tada imtų tirti tą vietą ir laiką, bei per savo agentūrą išsiaiškintų ką veikė vyskupas ir ką veikiau aš. Kadangi ilgai slapsčiausi ir nebuvau jų akiratyje, jie nesugebėjo atsekti mano maršrutų ir nedi-

šifravo mano su vyskupu susikirtimo vietas. Visi ilgą laiką manė, kad mane pašventino vyskupas V. Sladkevičius. Tą paslaptį, kuris vyskupas suteikė man šventimus, aš griežtai saugojau.

Taip pradėjau nelegalią kunigystę. Kunigas E. Paulionis pasiūlė aptarnauti Paringį, ir tai buvo vienas iš pirmųjų atvejų, kai pagrindinis kunigas aptarnavo parapiją be valdžios leidimo. KGB per vykdomąjį komitetą mane pradėjo spausti nutraukti veiklą. Mane su kunigu E. Paulioniu kviesdavosi į vykdomąjį komitetą ir grasindavo uždaryti bažnyčią, tekdamo tada pasirinkti gynybos taktiką. Kun. E. Paulionis buvo ramus žmogus, tai tyliai sėdėdavo ir galvą vis linguodavo vykdomojo komiteto pirmininkei, o aš aiškindavau jai žmogaus teises, sovietinę konstituciją, įstatymus, jog Bažnyčia gali laisvai veikti, o valdžia neturi teisės kištis ir t. t. Aš užimdavau agresyvią poziciją, tada vykdomojo komiteto pirmininkė vis kreipdavosi į kunigą E. Paulionį, kad su manimi neįmanoma susišnekėti. Kun. E. Paulionis ją ramindavo sakydamas: „Spręsim, spręsim šį reikalą, taip, atsižvelgsime į tai ką jūs sakote“. Tai ji buvo tokia patenkinta, kad bent su vienu iš mūsų susišneka. Aišku pakalbėję ir išsiskirstę mes darydavome savo ir jos įsakymus ignoruodavome. Man pasisekė, kad atmosfera Paringyje buvo gera, nes aplinkinių parapijų kunigai ir žmonės mane palaikė ir didesnių persekiojimų valdžia prieš mane imtis nesiryžo.

Vilniaus Šv. Mikalojaus bažnyčia, kurioje dabar
tarnauja kun. A. Belickas

Malda

Daug amžių žmonės vylėsi, tikėjos
 Ir laukė Jo nuo lopšio iki kapo.
 Ir štai žvaigždė sužibo virš Betliejaus
 Šianakt Žadėtas Žodis Kūnu tapo.

Tad skelbkite, varpai, didingą žinią,
 Skambėkit virš kraujuotos mūsų žemės.

Tegu visi, nesantaikas pamynę,

Ramybės ir taikos iš Kristaus semias.

Ir gimė Jis, mažytis Kūdikėlis,
 Atėjo į sukrypusią kūtelę.
 Bet mus, naujam gyvenimui prikėlęs,
 Nuo šiol visam pasauliui rodo kelią.

Tad skelbkite, varpai, didingą žinią,
 Skambėkit virš kraujuotos mūsų žemės.

Tegu visi, nesantaikas pamynę,

Ramybės iš Vaikelio Jėzaus semias. Amen.

Ar žinai, kad...

Kl. Renatas Švenčionis, V kursas

Izraelitų svarbiausias valgis buvo duona. Žodis „duona“ Jėzaus mums paliktoje maldoje „Tėve mūsų“ reiškia maistą apskritai. Išganytojas save vadino „gyvenimo duona“, taip norėdamas pasakyti, jog Jis yra tai, kas būtina mūsų gyvenimui. Labiausiai paplitusi buvo miežinė duona. Kvietiniai miltai buvo geriausi. Duoną kepavo plokščiais papločiais. Paskrudinti, susproginę grūdai ar šviežios burbulės, paspragintos ant metalinės skardos, buvo mėgstamas duonos pakaitalas.

Iš vynuogių spausdavo sultis. Vynuogės buvo valgomos šviežios arba džiovintos (razinos). Figas irgi džiovindavo ir darydavo iš jų slėgtinį. Žydai augindavo ir datules. Datulių dėdavo į specialų (juodąjį) padažą, kuriame visi mirkydavo duoną per Paschos vakarienę. Padažas buvo daromas iš datulių, figų, razinų ir acto. Alyvuoges valgydavo prisirpusias arba marinuotas sūriame vandenyje. Iš alyvuogių spausdavo aliejų, kuris buvo naudojamas kepimui. Valgydavo granatas, pistacijos riešutus, migdolus. Naujojo Testamento laikais pradėti auginti citrusiniai vaisiai.

Pupos, lęšiai, žirniai buvo džiovinami. Iš jų bei daržovių: svogūnų, porų, agurkų virdavo sriubą. Ezavas pardavė savo pirmagimystės teisę už dubenį raudonųjų lęšių sriubos. Visi mėgdavo sūrį bei rūgusį pieną. Naujojo Testamento laikais žmonės laikydavo vištas ir jų kiau-

šinius kepavo alyvų aliejuje.

Mėšos valgydavo nedaug: daugiausia avieną, ožkieną bei sugautų paukščių mėsą. Žinoma turtingieji valgydavo ėrieną, veršieną, jautieną. Mėsa dažniausiai būdavo verdama. Keptas Paschos avinėlis buvo išimtis. Mėsą paprasti žmonės valgydavo ypatingomis progomis per religines šventes, puotas. Žuvis Naujojo Testamento laikais buvo labai svarbus maistas. Pusė Jėzaus apaštalų vertėsi žvejyba. Mažas žuvis pasūdydavo, džiovindavo ir valgydavo su duona, o didesnes kepavo ant atviros ugnies. Jėzaus laikais žvejybos verslas klestėjo prie Tiberijos ežero (dar vadinamo Galilėjos jūra) – 20 km ilgio ir 10 km pločio gėlo vandens telkinio. Iš ežero pakrantės kaimai išgyvendavo dėka žvejybos. Žydai nekontroliavo Viduržemio jūros pakrančių ir niekad nebuvo išplaukę į jūrą žvejoti ar prekiauti. Kitame didžiuliam Izraelio vandens telkinyje – Negyvojoje jūroje – nėra gyvybės.

Senajame Testamente surašytos taisyklės, ką galima izraelitams valgyti, o ko negalima. Valgymui tinka gyvuliai, kurie atrajoja ir turi skeltas kanopas. Kiaulė, kupranugaris į jų tarpą nepateko. Nevalgomi yra paukščiai maitėdos. Iš skerdienos būtina pašalinti kraują ir mėsiskų bei pieniškų valgių kartu negalima nei gaminti, nei valgyti. „Nevirsi ožiuko jo motinos piene“ (Ist 14, 21). Tai buvo kanaaniečių apeigų dalis. Žydams draudžiama taip elgtis, nes tai buvo pagoniškos apeigos.

Žydai neturėjo cukraus, todėl laukinių bičių medus buvo vienintelis saldiklis. Dar izraelitai virdavo sirupą iš datulių ir robinijos sėklų. Druska sūdydavo maistą, o mėtos, anyžiai, kmynai buvo naudojami kaip prieskoniai.

Vanduo daugiausia vartotas valgiui virti, nes gerti nelabai tiko. Vietinio šulinio arba šaltinio vanduo būdavo ganėtinai geras.

Jis buvo laikomas akyto molio ąsočiuose, pro kurių poras garuodamas išlikdavo vėsus. Žemės sklypuose iškastos kūgio formos talpyklės vanduo būdavo prastos kokybės, todėl daugelis gerdavo ožkų pieną ar vyną. Vynuogių kekes išspausdavo tiesiog į taurę ir gerdavo sultis. Vyną maišydavo su mira. Šis mišinys mažindavo skausmą (jo prieš nukryžiuojant pasiūlyta Jėzui). Vynas, sumaišytas su alyvų aliejumi, tikdavo žaizdoms gydyti (gailestingasis samarietis užpylė vyno ir aliejaus ant sumušto žmogaus žaizdų). Girtumas ar nesaikingas vyno vartojimas buvo smerkiamas. Naujojo Testamento turtuoliai vyną laikydavo amforose su smailiu dugnu, tad jas galima buvo giliai įvaryti į žemę ar smėlį, kad vynas būtų vėsus, bet dažniausiai vynas buvo laikomas odiniuose vynmaišiuose.

Kaimiečiai valgydavo labai paprastai. Pusryčių arba išvis nevalgydavo, arba ką nors lengvai užkąsdavo ir eidavo dirbti. Vidudienį valgydavo duoną su alyvuogėmis ar vaisiais. Vakare daržovių troškinys ir duonos paplotėlis, su kuriuo, lyg šaukštu, kabindavo iš bendro dubens. Vakarienę šeima valgydavo kartu, o jeigu į namus užklysdavo svečias, tai puode atsirasdavo ir mėsos. Valgydavo sėdėdami ant grindų.

Pascha – pati svarbiausia šventė izraelitams. Aštuonias dienas prieš Velykas žydai nevalgo maisto, kuriame yra mielių, tik macus (macah) – tai prėsko skonio paplotėliai iš neraugintos tešlos. Taip žydai pagerbia pabėgimą iš Egipto vergovės, nes tuo metu reikėjo taip skubėti, kad nebuvo laiko rauginti duonai. Vėliau, po 70 metų, ant šventinio Velykų stalo atsirado dar du dalykai: sudegintas kiaušinis, simbolizuojantis šventyklą, kuri buvo sunaikinta, ir avinėlio blauzdikaulis, primenantis avinėlį, kurių krauju reikėjo Egipte ištepti žydų durų staktas ištikus paskutinei Dievo rykštei, kad Mirties angelas galėtų aplenkti žydų namus ir jų pirmagimiai nemirtų. Velykų vakarienės metu būtina išgerti keturias vyno taures. Iš pradžių pirmoji taurė pripilama vyno ir vandens. Namų šeimininkas sukalba dvi nustatytas laiminimo maldas: „Šlovė Tau, Jahve, mūsų Dieve, Pasaulio Valdove, davęs šventes savo Izraelio tautos džiaugsmui ir atminimui“. Po to atnešama valgymui neraugintos duonos ir žalumynų, kuriuos visiems dalija namų šeimininkas, nusiplovęs rankas, sukalbėjęs padėkos maldą. Vėliau patiekiamas keptas Velykų avinėlis. Sumai-

šius antrąją taurę, šeimos galva trumpai paaiškina šventės prasmę, papasakoja apie Dievo darbus savo tautai ir jos išlaisvinimą iš Egipto. Visi šventės dalyviai sugieda Halelio (šlovinimo) giesmių pirmąją dalį (S/T 113–118 psalmės). Vėl nusiplovus rankas ir sukalbėjus šlovinimo maldą, valgomas Velykų avinėlis su karčiais žalumynais, kurie simbolizuoja izraelitų skausmą. Kiekvienas valgantis iškilmingą vakarienę turi jaustis buvęs Egipto vergovėje. Sumaišyta trečioji taurė buvo vadinama Palaiminimo taure, nes tuo metu būdavo kalbama padėkos už vakarienę malda. Ketvirtąją taurę vakarienė būdavo baigiama, giedant antrąją Halelio giesmių dalį.

Prieš du tūkstančius metų per Paschos vakarienę įvyko ypatingas ir visiškai naujas dalykas. Savo mirčiai atminti Jėzus davė mokiniams duonos ir vyno, kaip savo Kūną ir Kraują. Vakarienės pradžioje ir pabaigoje Jėzus pasinaudojo dviem ritualo veiksmis – duonos laužymu ir trečiąją taure, norėdamas juos sujungti su savo paskutiniais testamentiniais priesakais saviesiems. Jėzus suteikė šiems žydų Velykų vakarienės papročiams naują turinį, nes izraelitų vakarienės metu duona ir vynas buvo tik natūralūs maisto produktai, o Jėzaus rankose jie tapo Jo Kūnu ir Krauju. Kristaus veiksmai suteikė Velykų Vakarienei tokią gilią prasmę, jog niekais verčia visus bandymus paaiškinti ją šio pasaulio sąvokomis bei išsireikšimais. Tik tikėjimo galia mes suvokiame, kad tame Šventčiausiosios Ostijos pavidale yra Gyvasis mūsų Dievas – Jėzus Kristus.

Šaltiniai:

Biblijos Žinynas, Vilnius, 2001.

Biblijos Enciklopedija, Vilnius, 1992.

Kroll G. *Jėzaus Pėdomis*, Vilnius, 1997.

Lietuvos istorijos keliais

VU istorijos

magistras Andrius
Lukminas.

Straipsnio bendra-
autorius

Kl. Renatas Šven-
čionis

75 metai po Vilniaus krašto atgavimo

1918 metais baigiantis I pasauliniam karui kapi-
tuliuojanti Vokietijos kariuomenė pradeda trauktis iš
Lietuvos. Vilniuje reziduojanti Lietuvos vyriausybė ir
ką tik pradėta formuoti Lietuvos kariuomenė nepajė-
gia priešintis puolantioms Lenkijos ir Raudonosios
armijos pajėgoms ir traukiasi į Kauną. Dėl Vilniaus
kaunasi lenkai ir Raudonoji armija. 1919 metų sausį-
vasarį V. Kapsuko vadovaujami komunistai bando
kurti Tarybinę respubliką, bet juos greitai išstumia
lenkų pajėgos. Per 1919–1920 metus Vilniuje ir Vil-
niaus krašte šeiminkauja tai lenkai, tai raudonarmie-
čiai.

Kaune reziduojanti Lietuvos vyriausybė taip pat
nesirengė atiduoti Vilniaus. 1920 m. liepos 12 d.
Maskvoje po ilgų derybų pasirašoma Lietuvos ir Tary-
bų Rusijos sutartis, kuria pastaroji Vilnių ir Vilniaus
kraštą pripažįsta Lietuvai. Antantės sąjungos šalys
(Anglija, Prancūzija) Vilnių taip pat pripažįsta Lietu-
vai. 1920 m. liepos 15 d. Lietuvos kariuomenė įžy-
giuoja į Vilnių. Lenkija 1920 m. spalio 7 d. Suvalkų
sutartimi pripažįsta Vilnių ir Vilniaus kraštą Lietuvai.
Tačiau jau spalio 8 d. įvykdo agresiją. Generolo

L. Želigovskio vadovaujami kariniai daliniai
J. Pilsudskio įsakymu užima Vilnių ir veržiasi gilyn į
Lietuvą. Ties Giedraičiais ir Širvintais pavyksta su-
stabdyti lenkus, kurie buvo pasiruošę užimti visą Lie-
tuvą. Iš pat pradžių Vilnius nebuvo prie Lenkijos pri-
jungtas. Lenkai neišdrįso to padaryti, nes patys neti-
kėjo, jog turi teisių į Lietuvos sostinę. Vilnius buvo
inkorporuotas į jų sudarytą vadinamąją tariamai sava-
rankišką valstybę – „Vidurinę Lietuvą“. 1922 m. Vil-
nius ir Vilniaus kraštas buvo prijungtas prie Lenkijos
surežisavus „Vidurinės Lietuvos“ seimo rinkimus. Tas
seimas nutarė prijungti Vilniaus kraštą prie Lenkijos.
Lietuviai šiuos rinkimus boikotavo.

1922 m. balandžio 18 d. į Vilnių atvyko
J. Pilsudskis ir Aušros Vartuose priėmė sidabrinis
miesto raktus. Jis padėkojo generolui L. Želigovskiui
už pagalbą Vilniaus kraštui „laisvai ir neverčiamai ap-
sispręsti“. Susirinkusių nuotaiką gadino didelis varnų
būrys, skraidęs virš iškilmių dalyvių, bei stiprus vėjas,
kuris nuplėšė Lenkijos vėliavą iškeltą Gedimino bokš-
te. Nors Lietuva protestavo dėl lenkų veiksmų, bet
galiausiai 1923 m. kovo 15 d. Ambasadorių konferen-
cija, atstovaujanti Didžiosios Britanijos, Prancūzijos,
Italijos ir Japonijos vyriausybėms, Vilniaus kraštą pri-
pažįsta Lenkijai ir ši jį išlaiko iki pat 1939 metų.

Tiek Lietuvos valdžia, tiek visuomenė niekada
nesusitaikė su Vilniaus praradimu. Tolesnius metus
iki pat II pasaulinio karo Vilniaus kraštas buvo svar-
biausia Lietuvos užsienio ir vidaus saugumo politikos
problema. Buvo kuriamos įvairios draugijos
(pavyzdžiui, Vilniui vaduoti sąjunga), sąjungos, kitos
organizacijos, savo tikslu kėlusios Vilniaus atgavimo
idėjas, rėmusios Vilniaus lietuvių kultūros veiklą.
Netgi Lietuvos Konstitucijose, priimtose 1922, 1928
ir 1938 metais buvo deklaruojama, kad Lietuvos sos-
tinė yra Vilnius. Vilniaus atgavimas iš esmės buvo
visos tarpukario Lietuvos visuomenės vienijanti idėja.

*Paminklas Devintojo pėstininkų pulko kariams Giedraičiuose.
Atidengtas 1932 m. Sovietų laikais*

nebuvo sugriautas

Sąlygos realizuoti šiai idėjai susiklostė 1939 metais. Tų metų rugpjūčio 23 d. Maskvoje Sovietų Sąjungos ir Vokietijos užsienio reikalų ministrai Viačeslavas Molotovs ir Joachimas fon Ribentropas pasirašė nepuolimo sutartį ir slaptuosius protokolus, pagal kuriuos pasidalino įtakos sferomis Rytų Europos teritorijas. Pagal šią sutartį Lietuva atiteko Vokietijai, o 1939 m. rugsėjo 28 d. pasirašyta nauja sutartimi – Sovietų Sąjungai. 1939 m. rugsėjo 1 d. Vokietija užpuola Lenkiją ir netrukus okupuoja visą vakarinę jos dalį. Po kelių savaičių, rugsėjo 17 d., Sovietų Sąjunga įsiveržia į Rytų Lenkiją ir netrukus ją užima, o taip pat ir Vilniaus kraštą. Tuoju po to SSRS pasiūlo Lietuvai grąžinti Vilnių ir Vilniaus kraštą mainais už tai išleisdžiant į Lietuvą Raudonosios armijos dalinius. 1939 m. spalio 10 d. pasirašoma Lietuvos–SSRS savitarpio pagalbos sutartis. Netrukus Lietuvos kariuomenė jau žygiuoja į Vilnių, o Tarybinė kariuomenė įsikuria Lietuvoje. Po 20 metų senoji Lietuvos sostinė Vilnius – vėl Lietuvos sudėtyje. Kaina, kaip netrukus paaiškėjo, kurią Lietuva sumokėjo už Vilniaus atgavimą, buvo didžiulė – į Lietuvą įžengė svetimą kariuomenę, o nepraėjus nė metams – mūsų Tėvynę oku-

puojama.

Vilniaus atgavimas buvo reikšmingas įvykis ir Lietuvos Katalikų Bažnyčiai. Galima buvo puoselėti lietuviškumą nebijant represijų. O jų Vilniaus okupacijos metu būta nemažai. Lietuvių kalba buvo išstumama iš viešojo gyvenimo, valstybinių įstaigų ir bažnyčių. Veiklūs lietuviybės puoselėtojai, tarp kurių buvo ir kunigai, persekiojami, su jais susidorojama. 1920 m. lenkų valdžia pareikalavo pakeisti Vytauto Didžiojo gimnazijos vardą ir išsikraustyti iš užimamų patalpų. Tačiau lietuvių pastangomis ši gimnazija veikė. 1921 m. spalio 1 d. ji buvo prievartiniu būdu iškraustyta iš savo patalpų. 1922 m. iš Vilniaus ištremti 33 lietuvių veikėjai. 1925 m. liepos 3 d. lietuvius ištinka skaudi netektis, miršta advokatas T. Vrublevskis, 1920–1925 metais nemokamai gynęs lietuvių politines bylas teismuose.

1925 metais Lenkija sudaro konkordatą su Vatikanu, pagal kurį iki tol buvusi Vilniaus vyskupija paskelbiama arkivyskupija ir tampa viena iš Lenkijos Bažnytinių provincijų, kitaip tariant, įtraukiama į Lenkijos Katalikų Bažnyčios pavaldumą. Lietuvai tai buvo skaudus smūgis. Netrukus iki tol vyskupiją valdęs vyskupas Jurgis Matulaitis (1987 m. Popiežiaus paskelbtas palaimintuoju), pavargęs nuo politinio spaudimo, pasitraukia iš Vilniaus vyskupijos. Iš likusios Lietuvai po lenkų užgrobito Vilniaus vyskupijos teritorijos 1926 m. įsteigta Kaišiadorių vyskupija.

1926 m. naujuoju Vilniaus arkivyskupu paskiriamas Romualdas Jalbžkovskis, vykdęs aktyvią lenkinimo politiką. Jo paskyrimo proga Šv. Tėvo išleistoji bulė buvo perskaityta tik lotynų ir lenkų kalbomis, ignoruojant lietuvių kalbą. Taip nepasielgė R. Jalbžkovskio pirmtakas vysk. J. Matulaitis.

1927 m. uždaroma mokytojų seminarija ir 48 lietuviškos pradžios mokyklos Vilniaus krašte, nors šias mokslo įstaigas lietuviai išlaikė savo lėšomis. 1936–1939 metais valdžia uždarė: 10 lietuvių kultūrinių organizacijų, 505 jų skyrius, 2 kultūrinių ir ekonominių organizacijų centrus, 18 labdaros organizacijų skyrių, 146 skaityklas, 1 biblioteką, 266 pradžios mokyklas, viso 1056 Vilniaus krašto ir miesto lietuviškas institucijas.

Naikinama ir cenzūros buvo persekiojama spauda: „Vilniaus Rytojus“, „Vilniaus Žodis“, „Jaunimo Draugas“ ir kiti laikraščiai. Aktyvūs lietuvių veikėjai buvo išsiunčiami į Berezos koncentracijos stovyklą.

Prolietuviškai nusiteikę kunigai, lietuviybės puoselėtojai buvo persekiojami, tardomi ir netgi kalinami. Persekiojamos Vilniaus vyskupijos kunigų įkurtos švietimo ir kultūros organizacijos: šv. Kazimiero draugija (kun. Antanas Viskantas draugijos pirmininkas Vilniuje), švietimo draugija „Rytas“ (kun. Petras Kraujalis draugijos pirmininkas Vilniuje) ir kitos. Vilniaus kunigų seminarijoje dar

Kun. P. Kraujalis

1907 metais įvestos lietuvių kalbos pamokos nuo šiol buvo neprivalomos.

Kunigas Petras Kraujalis nuo 1912 m. iki pat savo mirties 1933 m. buvo Vilniaus kunigų seminarijos profesorius, dėstė lietuvių ir lotynų kalbas, redagavo

„Lietuvos kelią“, „Vilniaus garsą“, „Vilniaus varpą“, rašė straipsnius, būdamas lietuvių švietimo draugijos „Rytas“ pirmininkas padėjo įsteigti Vilniaus krašte daugybę lietuviškų mokyklų. Lenkų okupacijos metu kelis kartus suimtas ir kalinamas. „Ryto“ mokytojams jis sakydavo: „Maža nauda yra vaikus išmokyti skaityti ir rašyti, tai sugebės padaryti ir paprastas kaimo „daraktorius“. Iš lietuvių mokytojo mūsų tauta daugiau reikalauja. Ji nori, kad lietuvių vaikai mylėtų tą žemę, kurioje gyvena, tą kalbą, kuria kalbėjo jų protėviai“. Įdomu, kad laidojant kunigą buvo ir vainikas su užrašu lenkų kalba: „Kunigui Petrui Kraujaliui – nuo lietuvių, dar nemokančių gimtosios kalbos“.

Ilgą laiką Vilniuje pastoracinį ir lietuviybės darbą dirbusį kunigą Juozapą Kuktą – būsimąjį pirmąjį Kaišiadorių vyskupą – 1922 m. valdžia kalino Lukiškių kalėjime, o po to deportavo į Nepriklausomą Lietuvą. Už lietuviškų pavardžių rašymą metrikų knygose ir nenorą tas pavardes sulenkinti buvo nubausti Palūšės dekanas

Petras Prunskis, Vidiškių klebonas Florijonas Neviera, Vosiūnų klebonas Baltazaras Budreckas. Adutiškyje 34 metus klebonavęs Benediktas Krištaponis 1927 m. suimtas ir kalintas. 1935 m. ištremtas iš Adutiškio, jam buvo iškeltos net 44 bylos. Kaltinėnų klebonas Aleksandras Mikaila 1927 m. suimtas ir kalintas, kunigas Nikodemas Raštutis 1927 m. suimtas, kunigas Nikodemas Vaišutis daug kartų suimtas, tardytas, baustas, kalintas, kunigas Juozas Breiva 1925 m. lenkų valdžios priverstas pasitraukė iš Vilniaus krašto, kunigas Konstantinas Šimašis 1927 m. išsiųstas į Nepriklausomą Lietuvą, kunigas Kristupas Čibiras, Šv. Mikalojaus bažnyčios klebonas suimtas ir kalintas Lukiškių kalėjime (vienintelė Šv. Mikalojaus bažnyčia okupacijos metu palikta lietuviams). Už tautinio himno giedojimą 1936 m. vasario 16 d. per pamaldas Pelesos bažnyčioje kunigas Jonas Tutinas buvo priverstas išsikelti į kitą parapiją, o vėliau deportuotas į Nepriklausomą Lietuvą.

Tragiškai žuvo kunigas Ambraziejus Jakavonis. 1911 m. paskirtas į Gervėčių parapiją vikaru jis įvedė lietuviškas pamaldas. Lankydamas parapijiečius ragino juos mylėti savo kalbą, papročius, lietuviškas dainas. Kai vyskupas J. Matulaitis A. Jakavonį paskyrė Gervėčių klebonu, jo veikla dar labiau suintensyvėjo. Kunigas pats mokė vaikus lietuvių kalbos, o gabesnius siųsdavo į lietuvių gimnaziją Vilniuje. 1921 m. už savo veiklą buvo keturias savaites išlaikytas Lukiškių kalėjime. 1924 m. vėl suimtas. Parapijiečiai Varšuvoje įteikė popiežiaus nuncijui prašymą išlaisvinti iš kalėjimo kleboną.

Kun. A. Jakavonis

Lietuvos kariai katedros aikštėje

1939 m. spalio 28 d.

Jonų bažnyčioje, 1940 m. gegužės 18 d. – Vilniaus Katedroje. Deja, šis laisvės gurkšnis truko neilgai. 1940 m. birželį Lietuvą okupavo SSRS ir Katalikų Bažnyčia kentė didesnius persekiojimus nei lenkų valdymo metais. Turėjo praeiti dar 50 metų kol Bažnyčia vėl išsilaivino iš priespaudos ir galėjo laisvai skleisti savo tikėjimą.

Apibendrinant galima pasakyti, kad Vilniaus praradimo ir atgavimo istorija buvo nulemta tuometinės geopolitinės situacijos. Naujai atsikūrusi Lietuvos valstybė buvo nepajėgi pasipriešinti Lenkijos vykdomai politikai, puoselėjusiai viltį atkurti abiejų tautų respubliką.

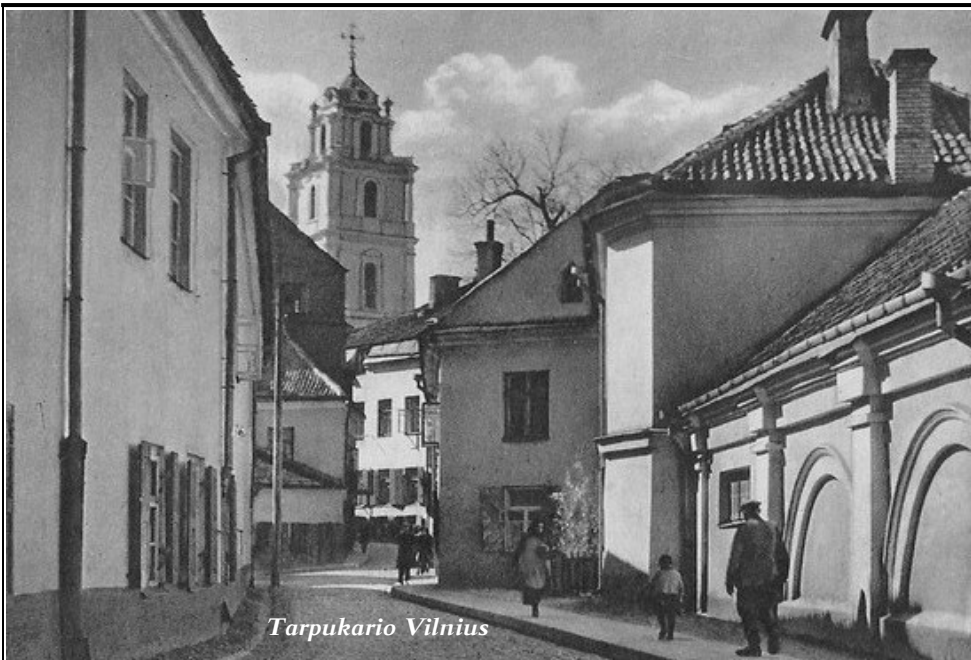
Be to, Lietuva iš esmės buvo vieniša ir neturėjo sąjungininkų, kurie būtų tvirtai rėmę jos pretenzijas į Vilnių. Nors po 20 metų Lietuvos valstybė, lyginant su 1918 metais, jau buvo pažengusi, tačiau Europos standartais tebebuvo atsilikusi agrarinė, nedemokratiškai valdoma provincija, reikalinga tik kaip buferinė zona tarp rytų ir vakarų, apsauganti nuo komunizmo plitimo. Sovietų Sąjunga okupavusi Rytų Lenkiją ir pasiūliusi Lietuvai Vilnių žinojo, kad ši nesugebės jo atsisakyti ir vykdys jos reikalavimus.

A. Jakavonis buvo paleistas, bet arkivyskupas R. Jalbžkovskis neleido kunigui grįžti į Gervėčius, o perkėlė jį į Kliuščionių parapiją, vėliau iškeltas į Švenčionėlius, kur pastatė Liaudies namus. Tam, kad nepuoselėtų lietuviškumo, perkeltas į Eitminiškes, kuriose dauguma parapijiečių kalbėjo ne lietuviškai. 1943 m. Velykų išvakarėse pas kunigą užėjo parapijietė ir pasiskundė, jog lenkų partizanai – „baltieji“ paėmė iš jos gyvulius. Ji pasakė tų asmenų pavardes, o A. Jakavonis užsirašė jas į lapelį ir padėjo po staltiese. Pirmąją Velykų dieną, po pamaldų, į Eitminiškes atvyko „Armijos Krajovos“ būrys, kuris įsikūrė klebonijoje. Radę lapelį su pavardėmis po staltiese ginkluoti vyrai išsivedė kunigą į mišką. A. Jakavonis buvo žiauriai nukankintas, jo palaikai paslėpti ir iki šiol nerasti. Pažinoję kunigą žmonės sakė, jog A. Jakavonis buvo lietuvis patriotas, bet niekada neskriaudė nei lenkų, nei žydų, nei baltarusių, buvo teisingas visų tautybių atstovams, su meile jis žvelgė į kiekvieną žmogų, ne-svarbu ar tai buvo lietuvis, ar lenkas.

1939 metais Lietuvai atgavus Vilnių dalis Vilniaus arkivyskupijos taip pat perėjo Lietuvos žinion (kita dalis buvo kontroliuojama SSRS ir Vokietijos). Tai buvo laisvės gurkšnis Vilniaus lietuvių katalikams. 1939 m. gruodžio 3 d. lietuviškos pamaldos pradėtos laikyti Šv.

*Vysk. J. Matulaitis.
Vilniaus vyskupas
1918–1925 m.*

Tarpukario Vilnius

nacionalistiniais argumentais, o abipusiu supratimu, gal ir istorija būtų kitaip susiklosčiusi. Deja, kad tai suprastų abi tautos turėjo patirti II pasaulinio karo baisumus ir komunistinę diktatūrą.

Lyginant su 1939 metų situacija mūsų padėtis nepalyginamai geresnė. Esame įsijungę į bene svarbiausių tarptautinių organizacijų veiklą, Lietuva kaip niekad anksčiau yra pastebima pasaulyje, santykiai su Lenkija, nepaisant įvairių nesutariimų, yra geri. Lietuvos Katalikų Bažnyčia taip pat nepatiria jokių tikėjimo sklaidos suvaržymų. Belpa tikėtis, kad tokia padėtis išliks ir ateityje...

Taip ir atsitiko. Vilniaus atgavimas buvo visos tautos esminis siekis ir atsisakyti jo buvo ypač sunku. Kita vertus Lietuva ir neturėjo kitos išeities. Net ir atsisakiusi siūlomo Vilniaus, vis vien Lietuva nebūtų išvengusi okupacijos, todėl kad tiek 1918 metais, tiek 1939 metais Lietuva tapo situacijos, susiklosčiusių aplinkybių ir didžiųjų Europos valstybių vykdomos politikos įkaite ir nuo jos nedaug kas tepriklausė.

Vertinant Lietuvos katalikų padėtį Vilniuje tarpukariu, reikia pasakyti, kad ji taip pat priklausė nuo susiklosčiusių geopolitinių aplinkybių. Lenkija ir Lietuva tuo metu nepalaikė jokių diplomatinių santykių, abiejų valstybių požiūris vieną į kitą buvo priešiškas. Ši priešprieša pasireiškė ir bažnytinėje-religinėje plotmėje. Neretai Lenkijos valdžia, vykdydama savo tautinę politiką, naudojosi Bažnyčia kaip įrankiu savo tikslams pasiekti, o Vilniaus krašto tikintieji lietuviai neturėjo galimybių tam pasipriešinti. Lietuva niekuo padėti Vilniaus lietuviams taip pat negalėjo, nes su Lenkija nepalaikė jokių diplomatinių santykių. Jeigu tarptautinė padėtis tuo metu būtų buvusi kita, o Lietuvos ir Lenkijos santykiai būtų buvę grindžiami ne siaurais interesais, paremtais politiniais-

Garbės sargyba prie dr. J. Basanavičiaus kapo

Šaltiniai:

Lietuvių dvasininkai kūrėjai, Vilnius, 2000.

N. Letukienė – J. Gineika. Istorija. Politologija, Vilnius, 2004.

Mūsų Lietuva, I tomas, Vilnius, 1989.

Rūta Averkienė, Ambraziejus Jakavonis – lenkų okupacijos auka // Respublika, 2011.09.23, p. 14.

Pranas Buckus, Vilniaus krašto dvasininkai – kovotojai už lietuvių // Mokslas ir gyvenimas, 1999. Nr. 10(502), p. 15–16.

Nusišypsok

– Mieli parapijiečiai, – kreipėsi kunigas bažnyčioje į žmones, – per kitas pamaldas norėčiau su jumis pasikalbėti apie melą. O kad jums būtų lengviau viską suprasti, parėję namo paskaitykite Evangelijos pagal Morkų septynioliką skyrių.

Per kitas pamaldas kunigas klausia parapijiečių:

– Kas perskaitė septynioliką skyrių, apie kurį kalbėjau praėjusį kartą?

Beveik visi žmonės pakėlė rankas.

– Taigi, su jumis aš ir norėčiau pakalbėti apie melą, nes Evangelijoje pagal Morkų nėra septyniolikto skyriaus.

* * *

Dievas kalbasi su Adomu:

– Tau ką, šonkaulio gaila?

– Ne, bet kažkokia bloga nuojauta...

* * *

Susiginčijo dvasininkas su ateistu, ar būna pasaulyje stebuklą.

– Štai pernai iš varpinės iškrito mūsų zakristijonas ir liko gyvas bei sveikas, argi tai ne stebuklas? – sako dvasininkas.

– Ne, tai tiesiog atsitiktinumas, – atsako ateistas.

– Bet prieš penkis mėnesius jis vėl skambino varpais, kvietė žmones Mišioms ir iškrito iš varpinės. Tačiau net neįsibrėžė. Juk tai stebuklas!

– Ne, tai tiesiog sutapimas, – nepasiduoda ateistas.

Jiems bekalbant atbėga viena parapijietė ir iš tolo žegnodamasi šaukia:

– Zakristijonas vėl iškrito iš varpinės!

– Ar nesusižeidė? – klausia kunigas.

– Sveikas gyvas! – atsako parapijietė.

– Štai jums aiškiausias Viešpaties ženklas! – sako dvasininkas ateistui.

– Koks dar ženklas? Tai jau pripratimas, daugiau nieko, – nepasiduoda ateistas.

* * *

Bažnyčioje kunigas aiškina jaunavedžiui:

– Į klausimą „Ar sutinkate vesti šią moterį?“ reikia atsakyti „Sutinku“, o ne „Kas bus, tas bus“...

Seminarijos kronika

Kl. Justinas Ambrazas, I kursas

Spalio 18 d. – Vilniaus seminarijos sporto salėje vyko tarpseminarinis tinklinio turnyras. Vilniaus, Kauno, Rygos ir Telšių klierikai susirinko Vilnių – bus kažkas tikrai. Nors broliai džiaugiasi vieni kitais, bet kas gi čia per garsas – dunda kamuoliai! Ir užvirė tikra kova, kurią pakurstė arkivyskupo malda. Ir nors puikiai kovėsi kariai, bet tinklinį laimėjo Vilniaus klierikai.

Spalio 25 d. – Seminarijoje aidi popiežiaus garsai, nes šv. Mišias aukojo ir apaštalinį popiežiaus palaiminą suteikė naujasis apaštalinis nuncijus Lietuvoje J. E. arkivyskupas Pedro Lopez Quintana.

Spalio 29 d. – Tinklinio turnyro čempionai turėjo progą išbandyti savo jėgas su Lietuvos vyskupų tinklinio komanda. Vyskupų komandą sudarė arkivysk. Gintaras, vysk. Arūnas, vysk. Kęstutis, vysk. Eugenijus, vysk. Rimantas ir klierikas Vilius, kuris atstovavo Panevėžio vyskupijai.

Spalio 30 d. – Lapkričio 2 d. – Klierikai buvo trumpose atostogose, po kurių suprato, kaip iš tiesų jiems reikia atostogų.

Lapkričio 8-16 d. – Tarnystės Aušros Vartuose savaitė, per kurią klierikai besidarbuodami patiria, kokia malonė yra atlaidai ir kokia malonė, kai jie baigiasi.

Lapkričio 12 d. – Šią dieną Aušros Vartuose susitiko visi Lietuvos klierikai iš Vilniaus, Kauno ir Telšių seminarijų. Klierikai dalyvavo Eucharistijos šventime, tai vienintelės šv. Mišios atlaiduose, kai Aušros Vartuose klierikų būna daugiau negu kunigų.

Lapkričio 17 d. – Seminarijos bendruomenės klierikų grupelė drebino Marijos Radijo eterį laidoje „Akademija“, kurioje jie buvo ypač akademiški.

Lapkričio 21-22 d. – Seminaristai išvyko į susikaupimo dienas pas Betliejaus seseris Paparčiuose. Čia seminaristai buvo pasitikti su pirmuoju šių metų sniegu, kuris išprovokavo sniego karą. Visi seminaristai grįžo sveiki.

Lapkričio 26 d. – Seminarijoje lankėsi filosofas, publicistas Michaelis Novakas ir mokė klierikus verslumo, kurio prireiks klebonaujant.

Lapkričio 28 d. – Klierikai buvo „Betanijoje“, kurioje bendravo su jos lankytojais.

Lapkričio 29 d. – Klierikai dalyvavo misijoje į Vilniaus Žvėryno Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapiją. Čia klierikai su seminarijos vadovybe tapo misijos „šaunus priėmimas“ objektu ir buvo šiltai priimti.

Gruodžio 1 d. – Klierikai pradėjo melstis noveną Šventajai Dvasiai, nes prasidėjo įskaitų savaitė.

Gruodžio 8 d. – Sutanotų brolių gretas papildė kl. Justinas V. ir kl. Irmantas R., nuo dabar močiutės juos vadins tikrais kunigėliais, tačiau neklys, nes jie drauge su br. Giedriumi yra paskirti kandidatais diakonato ir kunigystės šventimams.

Gruodžio 9 d. – Žiemos sesijos pradžia. Tai laikas, kada klierikų tikėjimas sustiprėja, malda pagyvėja, o tokios askeitinės praktikos, kaip naktiniai budėjimai, ko gero, pralenkia net kai kuriuos šventuosius.

Gruodžio 22 d. – Klierikai baigė rudens ir žiemos sesiją! O ne ji pribaiigė juos...

